

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (τμήμα μείζονος συνθέσεως)
της 18ης Οκτωβρίου 2011 *

Στην υπόθεση C-406/09,

με αντικείμενο αίτηση εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 234 ΕΚ, υποβληθείσα από το Hoge Raad der Nederlanden (Κάτω Χώρες) με απόφαση της 16ης Οκτωβρίου 2009, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 21 Οκτωβρίου 2009, στο πλαίσιο της δίκης

Realchemie Nederland BV

κατά

Bayer CropScience AG,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τμήμα μείζονος συνθέσεως),

συγκείμενο από τους Β. Σκουρή, Πρόεδρο, Α. Tizzano, J.N. Cunha Rodrigues, Κ. Lenaerts, J.-C. Bonichot, Α. Prechal, πρόεδρους τμήματος, Α. Rosas, R. Silva de Lapuerta, Κ. Schieman, Ε. Juhász, D. Šváby, Μ. Berger (εισηγήτρια) και Ε. Jarašiūnas, δικαστές,

* Γλώσσα διαδικασίας: η ολλανδική.

γενικός εισαγγελέας: P. Mengozzi
γραμματέας: M. Ferreira, κύρια υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 25ης Ιανουαρίου 2011,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

- η Realchemie Nederland BV, εκπροσωπούμενη από τους J.A.M. Janssen, advocaat, και T. Diekmann, Rechtsanwalt,

- η Ολλανδική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τη C. Wissels,

- η Γερμανική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον J. Möller και την S. Unzeitig,

- η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από την A.-M. Rouchaud-Joët και τον R. Troosters,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 5ης Απριλίου 2011,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- 1 Η αίτηση εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία του άρθρου 1 του κανονισμού (ΕΚ) 44/2001 του Συμβουλίου, της 22ας Δεκεμβρίου 2000, για τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις (ΕΕ 2001, L 12, σ. 1), και του άρθρου 14 της οδηγίας 2004/48/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2004, σχετικά με την επιβολή των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας (ΕΕ L 157, σ. 45).
- 2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο ένδικης διαφοράς μεταξύ της Realchemie Nederland BV (στο εξής: Realchemie) και της Bayer CropScience AG (στο εξής: Bayer) σχετικά με την εκτέλεση στις Κάτω Χώρες έξι αποφάσεων του Landgericht Düsseldorf (Γερμανία), με τις οποίες το δικαστήριο αυτό, εκδικάζοντας ένδικο βοηθήμα που είχε ασκηθεί από τη Bayer και στηριζόταν σε ισχυρισμό περί προσβολής δικαιωμάτων από δίπλωμα ευρεσιτεχνίας, απαγόρευσε στη Realchemie να εισάγει, να κατέχει και να εμπορεύεται ορισμένα παρασιτοκτόνα στη Γερμανία.

Το νομικό πλαίσιο

Το δίκαιο της Ένωσης

Ο κανονισμός 44/2001

3 Στην έκτη και στην έβδομη αιτιολογική σκέψη του κανονισμού 44/2001 εκτίθενται:

«(6) Για να επιτευχθεί ο στόχος της ελεύθερης κυκλοφορίας των αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, είναι αναγκαίο και ενδεδειγμένο οι κανόνες σχετικά με τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και την εκτέλεση των αποφάσεων να καθορίζονται από δεσμευτικό και άμεσα εφαρμοστέο κοινοτικό νομοθέτημα.

(7) Το πεδίο εφαρμογής του ανά χείρας κανονισμού πρέπει να καλύπτει όλες τις κύριες αστικές και εμπορικές υποθέσεις εκτός από κάποια σαφώς καθορισμένα ζητήματα.»

4 Στη δέκατη έκτη και στη δέκατη έβδομη αιτιολογική σκέψη του κανονισμού 44/2001 εκτίθενται:

«(16) Η αμοιβαία εμπιστοσύνη στην απονομή της δικαιοσύνης δικαιολογεί την αυτόματη αναγνώριση των αποφάσεων που εκδίδονται σε κράτος μέλος, χωρίς να απαιτείται καμία διαδικασία, εκτός σε περίπτωση αμφισβήτησης.

(17) Η προαναφερόμενη αμοιβαία εμπιστοσύνη απαιτεί αποτελεσματικότητα και ταχύτητα της διαδικασίας με την οποία κηρύσσεται εκτελεστή σε κράτος μέλος απόφαση που εκδόθηκε σε άλλο κράτος μέλος. Για τον σκοπό αυτό μια απόφαση θα πρέπει να κηρύσσεται εκτελεστή κατά τρόπο οιονεί αυτόματο, μετά από απλό τυπικό έλεγχο των υποβαλλομένων εγγράφων, χωρίς να έχει το δικαστήριο τη δυνατότητα να προβάλλει αυτεπαγγέλτως έναν από τους λόγους μη εκτέλεσης που προβλέπονται από τον ανά χείρας κανονισμό.»

5 Στη δέκατη ένατη αιτιολογική σκέψη του κανονισμού 44/2001 εκτίθενται:

«Πρέπει να διασφαλισθεί η συνέχεια μεταξύ της [Σύμβασης της 27ης Σεπτεμβρίου 1968 για τη διεθνή δικαιοδοσία και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις (ΕΕ 1982, L 388, σ. 7, στο εξής: Σύμβαση των Βρυξελλών)] και του ανά χείρας κανονισμού και γι' αυτόν τον σκοπό πρέπει να προβλεφθούν μεταβατικές διατάξεις. Η ίδια ανάγκη συνέχειας ισχύει και όσον αφορά την ερμηνεία των διατάξεων της Σύμβασης των Βρυξελλών από το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, και το πρωτόκολλο του 1971 [για την ερμηνεία της Σύμβασης των Βρυξελλών από το Δικαστήριο όπως το πρωτόκολλο αυτό αναθεωρήθηκε και τροποποιήθηκε (ΕΕ 1998, C 27, σ. 28)] πρέπει επίσης να εξακολουθήσει να εφαρμόζεται στις διαδικασίες που εκκρεμούν ακόμη κατά την ημερομηνία έναρξης ισχύος του κανονισμού.»

6 Το άρθρο 1, παράγραφοι 1 και 2, του εν λόγω κανονισμού έχει ως εξής:

«1. Ο παρών κανονισμός εφαρμόζεται σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, ανεξάρτητα από το είδος του δικαστηρίου. Δεν καλύπτει ιδίως φορολογικές, τελωνειακές ή διοικητικές υποθέσεις.

2. Εξαιρούνται από την εφαρμογή του:

- α) η προσωπική κατάσταση και ικανότητα των φυσικών προσώπων, οι περιουσιακές σχέσεις των συζύγων, οι κληρονομικές σχέσεις·
 - β) οι πτωχεύσεις, πτωχευτικοί συμβιβασμοί και άλλες ανάλογες διαδικασίες·
 - γ) η κοινωνική ασφάλιση·
 - δ) η διαίτησία.»
- 7 Κατά το άρθρο 32 του κανονισμού αυτού, ως «απόφαση, κατά την έννοια του παρόντα κανονισμού, νοείται κάθε απόφαση εκδιδόμενη από δικαστήριο κράτους μέλους, οποιαδήποτε και αν είναι η ονομασία της, όπως απόφαση, διαταγή, διαταγή εκτελέσεως, καθώς και ο καθορισμός της δικαστικής δαπάνης από τον γραμματέα.»
- 8 Το άρθρο 34 του κανονισμού 44/2001 ορίζει:

«Απόφαση δεν αναγνωρίζεται:

[...]

- 2) αν το εισαγωγικό έγγραφο της δίκης ή άλλο ισοδύναμο έγγραφο δεν έχει επιδοθεί ή κοινοποιηθεί στον ερημοδικήσαντα εναγόμενο εγκαίρως και κατά τέτοιο τρόπο ώστε να μπορεί να αμυνθεί, εκτός εάν ο εναγόμενος παρέλειψε να ασκήσει προσφυγή κατά της αποφάσεως ενώ μπορούσε να το πράξει·

[...]»

- 9 Το άρθρο 43 του κανονισμού αυτού έχει ως εξής:

«1. Κατά της αποφάσεως που εκδίδεται επί της αιτήσεως για την κήρυξη της εκτελεστότητας μπορεί να ασκηθεί ένδικο μέσο και από τους δυο διαδικούς.

2. Το ένδικο μέσο ασκείται ενώπιον του δικαστηρίου που αναφέρεται στο παράρτημα ΙΙΙ.

3. Το ένδικο μέσο εκδικάζεται σύμφωνα με τους κανόνες που διέπουν τη διαδικασία της αμφισβητούμενης δικαιοδοσίας.

4. Αν ο διάδικος κατά του οποίου ζητείται η εκτέλεση ερημοδικήσει ενώπιον του δικαστηρίου που επιλαμβάνεται του ένδικου μέσου, εφαρμόζονται οι διατάξεις του άρθρου 26, παράγραφοι 2 έως 4, ακόμα και αν ο διάδικος κατά του οποίου ζητείται η εκτέλεση δεν έχει την κατοικία του στο έδαφος κάποιου από τα κράτη μέλη.

5. Το ένδικο μέσο κατά της κήρυξης εκτελεστότητας ασκείται εντός μηνός από την επίδοση ή την κοινοποίησή της. Αν ο διάδικος κατά του οποίου ζητείται η εκτέλεση έχει την κατοικία του στο έδαφος κράτους μέλους άλλου από εκείνο στο οποίο κηρύχθηκε η εκτελεστότητα, η προθεσμία για την άσκηση του ενδίκου μέσου είναι δύο μήνες από την ημέρα που έγινε η επίδοση ή η κοινοποίηση προσωπικά ή στην κατοικία του. Η προθεσμία αυτή δεν παρεκτείνεται λόγω απόστασης.»

Η οδηγία 2004/48

- 10 Στην τρίτη αιτιολογική σκέψη της οδηγίας 2004/48 εκτίθεται μεταξύ άλλων ότι, «χωρίς αποτελεσματικά μέσα επιβολής των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας, η καινοτομία και η δημιουργικότητα αποθαρρύνονται και οι επενδύσεις μειώνονται. Κατά συνέπεια, είναι αναγκαίο να ληφθεί μέριμνα ώστε το ουσιαστικό δίκαιο της διανοητικής ιδιοκτησίας, το οποίο σήμερα εμπίπτει σε μεγάλο βαθμό στο κοινοτικό κεκτημένο, να εφαρμόζεται αποτελεσματικά εντός της Κοινότητας».
- 11 Η όγδοη έως και η ενδέκατη αιτιολογική σκέψη της οδηγίας 2004/48 έχουν ως εξής:
- «(8) Οι διαφορές μεταξύ των συστημάτων που ισχύουν στα κράτη μέλη όσον αφορά τα μέσα επιβολής των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας υπονομεύουν την εύρυθμη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς και δεν επιτρέπουν τη διασφάλιση ισοδύναμου επιπέδου προστασίας εντός της Κοινότητας. Η εν λόγω κατάσταση δεν ευνοεί την ελεύθερη κυκλοφορία εντός της εσωτερικής αγοράς ούτε δημιουργεί περιβάλλον ευνοϊκό για τον υγιή ανταγωνισμό.
- (9) Οι υπάρχουσες διαφορές οδηγούν επίσης σε αποδυνάμωση του ουσιαστικού δικαίου διανοητικής ιδιοκτησίας και σε κατακερματισμό της εσωτερικής αγοράς στον τομέα αυτόν. [...] Κατά συνέπεια, η προσέγγιση των σχετικών νομοθεσιών των κρατών μελών είναι ουσιώδης προϋπόθεση για την ορθή λειτουργία της εσωτερικής αγοράς.
- (10) Στόχος της παρούσας οδηγίας είναι η προσέγγιση των νομοθετικών συστημάτων προκειμένου να διασφαλιστεί υψηλό, ισοδύναμο και ομοιογενές επίπεδο προστασίας της διανοητικής ιδιοκτησίας στην εσωτερική αγορά.

(11) Η παρούσα οδηγία δεν σκοπεί να θεσπίσει εναρμονισμένους κανόνες στους τομείς της δικαστικής συνεργασίας, της δικαιοδοσίας ή της αναγνώρισης και εκτέλεσης αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, ούτε ασχολείται με το εφαρμοστέο δίκαιο. Υπάρχουν κοινοτικά κείμενα που διέπουν τα θέματα αυτά σε γενικό επίπεδο και εφαρμόζονται, κατ' αρχήν, και στον τομέα της διανοητικής ιδιοκτησίας.»

12 Το άρθρο 1 της οδηγίας 2004/48 ορίζει ότι η οδηγία αυτή «αφορά τα μέτρα, τις διαδικασίες και τα μέτρα αποκατάστασης που είναι αναγκαία για τη διασφάλιση της επιβολής των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας».

13 Το επιγραφόμενο «Πεδίο εφαρμογής» άρθρο 2 του κεφαλαίου I της οδηγίας 2004/48 ορίζει στην παράγραφο του 1:

«Υπό την επιφύλαξη των μέσων που προβλέπονται ή ενδέχεται να προβλεφθούν με την κοινοτική ή την εθνική νομοθεσία, καθόσον τα εν λόγω μέσα μπορεί να είναι ευνοϊκότερα για τους δικαιούχους, τα μέτρα, οι διαδικασίες και τα μέτρα αποκατάστασης που προβλέπονται από την παρούσα οδηγία εφαρμόζονται σύμφωνα με το άρθρο 3 σε οποιαδήποτε προσβολή των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας όπως προβλέπεται από την κοινοτική νομοθεσία και/ή την εθνική νομοθεσία του οικείου κράτους μέλους.»

14 Το επιγραφόμενο «Γενική υποχρέωση» άρθρο 3 του περιλαμβανομένου στο κεφάλαιο II τμήματος 1 της εν λόγω οδηγίας ορίζει:

«1. Τα κράτη μέλη προβλέπουν τα μέτρα, τις διαδικασίες και τα μέτρα αποκατάστασης που απαιτούνται για τη διασφάλιση της επιβολής των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας που ρυθμίζονται με την παρούσα οδηγία. Τα εν λόγω μέτρα, οι διαδικασίες και τα μέτρα αποκατάστασης πρέπει να είναι θεμιτά και δίκαια, να μην είναι περίπλοκα και δαπανηρά άνευ λόγου και να μην προβλέπουν παράλογες προθεσμίες ούτε να συνεπάγονται αδικαιολόγητες καθυστερήσεις.

2. Τα εν λόγω μέτρα, οι διαδικασίες και τα μέτρα αποκατάστασης πρέπει επίσης να είναι αποτελεσματικά, αναλογικά και αποτρεπτικά και να εφαρμόζονται κατά τρόπον ώστε να αποτρέπεται η δημιουργία εμποδίων στο νόμιμο εμπόριο και να προβλέπονται εγγυήσεις κατά της κατάχρησής τους.»

15 Το άρθρο 14 της οδηγίας 2004/48, το οποίο επιγράφεται «Δικαστικά έξοδα», ορίζει:

«Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε τα εύλογα και αναλογικά δικαστικά έξοδα και οι λοιπές δαπάνες στις οποίες υπεβλήθη ο νικήσας διάδικος να βαρύνουν κατά κανόνα τον ηττηθέντα διάδικο, εκτός αν λόγοι επιεικειάς επιβάλλουν άλλως.»

Οι εθνικές ρυθμίσεις

Η γερμανική ρύθμιση

16 Τα άρθρα 890 και 891 του γερμανικού κώδικα πολιτικής δικονομίας (Zivilprozessordnung, στο εξής: ZPO) έχουν ως εξής:

«Άρθρο 890

Αναγκαστική εκτέλεση των υποχρεώσεων παραλείψεως και ανοχής

1. Αν ο οφειλέτης παραβεί την υποχρέωσή του παραλείψεως ή την υποχρέωσή του ανοχής μιας πράξεως, κατόπιν αιτήσεως του δανειστή καταδικάζεται από το πρωτόβαθμιο δικαστήριο είτε σε πρόστιμο και, σε περίπτωση αδυναμίας εισπράξεως, σε

προσωποκράτηση είτε σε προσωποκράτηση το πολύ έξι μηνών. Κάθε πρόστιμο έχει ως ανώτατο όριο το ποσό των 250 000 ευρώ, η δε προσωποκράτηση δεν δύναται να υπερβεί συνολικά τα δύο έτη.

2. Της καταδίκης πρέπει να προηγηθεί απειλητική προειδοποίηση, η οποία διατυπώνεται, κατόπιν αιτήσεως, από το πρωτοβάθμιο δικαστήριο αν ήδη δεν περιλαμβάνεται στην καταψηφιστική απόφαση.

3. Ο οφειλέτης δύναται επίσης, κατόπιν αιτήσεως του δανειστή, να υποχρεωθεί στη σύσταση εγγυήσεως για κάθε περαιτέρω ζημία που θα απορρεύσει εντός συγκεκριμένου χρονικού διαστήματος από κάθε άλλη παράβαση της υποχρεώσεώς του.

Άρθρο 891

Διαδικασία, ακρόαση του οφειλέτη, καθορισμός των δικαστικών εξόδων.

Οι αποφάσεις των άρθρων 887 έως 890 εκδίδονται με διάταξη. Ο οφειλέτης ακούεται προηγουμένως. [...]»

Η ολλανδική ρύθμιση

¹⁷ Από τη δικογραφία προκύπτει ότι το Βασίλειο των Κάτω Χωρών μετέφερε, στην εσωτερική του έννομη τάξη, το άρθρο 14 της οδηγίας 2004/48 μέσω του άρθρου 1019h του ολλανδικού κώδικα πολιτικής δικονομίας (Wetboek van burgerlijke rechtsvordering). Κατά τα όσα εκθέτει το αιτούν δικαστήριο, η διάταξη αυτή επιτρέπει, στις υποθέσεις

που καλύπτει η οδηγία αυτή, βαρύτερη καταδίκη στα δικαστικά έξοδα απ' ό,τι γίνεται συνήθως.

Η διαφορά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

- 18 Κατόπιν ενδίκου βοηθήματος που ασκήθηκε από τη Bayer και στηριζόταν σε ισχυρισμό περί προσβολής δικαιωμάτων από δίπλωμα ευρεσιτεχνίας, το Landgericht Düsseldorf, με απόφαση ασφαλιστικών μέτρων της 19ης Δεκεμβρίου 2005, απαγόρευσε στη Realchemie να εισάγει, να κατέχει και να εμπορεύεται στη Γερμανία ορισμένα παρασιτοκτόνα (στο εξής: βασική απόφαση). Η απαγόρευση αυτή απαγγέλθηκε με απειλή προστίμου. Επιπλέον, το Landgericht Düsseldorf διέταξε τη Realchemie να γνωστοποιήσει τις εμπορικές πράξεις σχετικά με τα παρασιτοκτόνα αυτά και να θέσει υπό δικαστική μεσεγγύηση το απόθεμά της. Με τη βασική αυτή απόφαση, το Landgericht Düsseldorf καταδίκασε τη Realchemie στα δικαστικά έξοδα.
- 19 Κατόπιν της καταδίκης στα δικαστικά έξοδα με τη βασική απόφαση, το Landgericht Düsseldorf, με απόφαση της 29ης Αυγούστου 2006 περί καθορισμού των δικαστικών εξόδων, εκκαθάρισε τα δικαστικά έξοδα στο ποσό των 7 829,60 ευρώ.
- 20 Εξάλλου, το Landgericht Düsseldorf, με απόφαση της 17ης Αυγούστου 2006 που εκδόθηκε βάσει του άρθρου 890 του ZPO, επέβαλε στη Realchemie πρόστιμο («Ordnungsgeld») ποσού 20 000 ευρώ καταβλητέο στο ταμείο του Landgericht Düsseldorf για παράβαση της απαγορεύσεως που απαγγέλθηκε με τη βασική απόφαση (στο εξής: απόφαση περί επιβολής προστίμου) και καταδίκασε τη Realchemie στα δικαστικά έξοδα σχετικά με τη διαδικασία επιβολής του προστίμου.

- 21 Κατόπιν της καταδίκης στα δικαστικά έξοδα με την απόφαση περί επιβολής προστίμου, το Landgericht Düsseldorf, με απόφαση της 19ης Σεπτεμβρίου 2006 περί καθορισμού των δικαστικών εξόδων, εκκαθάρισε τα δικαστικά έξοδα στο ποσό των 898,60 ευρώ.

- 22 Επιπλέον, με απόφαση της 6ης Οκτωβρίου 2006, το Landgericht Düsseldorf επέβαλε στη Realchemie χρηματική ποινή («Zwangsgeld», άρθρο 888 του ZPO) 15 000 ευρώ (στο εξής: απόφαση περί επιβολής χρηματικής ποινής), προκειμένου να έχει κίνητρο να γνωστοποιήσει τις εμπορικές συναλλαγές σχετικά με τα περιών πρόκειται παρασιτοκτόνα, και καταδίκασε τη Realchemie στα δικαστικά έξοδα όσον αφορά την εν λόγω διαδικασία επιβολής χρηματικής ποινής.

- 23 Κατόπιν της καταδίκης στα δικαστικά έξοδα με την απόφαση περί επιβολής χρηματικής ποινής, το Landgericht Düsseldorf, με διάταξη της 11ης Νοεμβρίου 2006 περί καθορισμού των δικαστικών εξόδων, εκκαθάρισε τα δικαστικά έξοδα στο ποσό των 852,40 ευρώ πλέον τόκων.

- 24 Οι έξι αυτές αποφάσεις του Landgericht Düsseldorf κοινοποιήθηκαν όλες στη Realchemie μερικές ημέρες μετά τη δημοσίευσή τους.

- 25 Με δικόγραφο της 6ης Απριλίου 2007, η Bayer ζήτησε από τον δικαστή ασφαλιστικών μέτρων του Rechtbank 's-Hertogenbosch (Κάτω Χώρες) να επιτρέψει την εκτέλεση στις Κάτω Χώρες των έξι αποφάσεων του Landgericht Düsseldorf.

- 26 Με απόφαση της 10ης Απριλίου 2007, ο δικαστής ασφαλιστικών μέτρων του Rechtbank 's-Hertogenbosch δέχθηκε την αίτηση της Bayer να κηρύξει εκτελεστές στις Κάτω Χώρες, βάσει του κανονισμού 44/2001, τις έξι αποφάσεις του Landgericht Düsseldorf.

- 27 Στις 14 Ιουνίου 2007, η Realchemie άσκησε ενώπιον του Rechtbank 's-Hertogenbosch το ένδικο μέσο του άρθρου 43 του κανονισμού 44/2001 κατά της αποφάσεως της 10ης Απριλίου 2007, ζητώντας την εξαφάνισή της και την απόρριψη της αιτήσεως που είχε υποβάλει η Bayer.
- 28 Προέβαλε τον λόγο μη αναγνωρίσεως που προβλέπεται από το άρθρο 34, initio και σημείο 2, του κανονισμού 44/2001, ισχυριζόμενη, στην ουσία, ότι η βασική απόφαση, η απόφαση περί επιβολής προστίμου και η απόφαση περί επιβολής χρηματικής ποινής δεν μπορούν να αναγνωριστούν και να εκτελεστούν σε άλλο κράτος μέλος, επειδή εκδόθηκαν χωρίς να κλητευθεί η Realchemie και χωρίς να διεξαχθεί προφορική διαδικασία, και ότι ούτε οι τρεις αποφάσεις περί καθορισμού των δικαστικών εξόδων μπορούν να αναγνωριστούν και να εκτελεστούν, επειδή αποτελούν αναπόσπαστο μέρος των τριών αποφάσεων που προαναφέρθηκαν.
- 29 Με απόφαση της 26ης Φεβρουαρίου 2008, το Rechtbank 's-Hertogenbosch απέρριψε το ένδικο αυτό μέσο ως αβάσιμο και επικύρωσε την απόφαση της 10ης Απριλίου 2007. Εκτίμησε ότι οι αποφάσεις του Landgericht Düsseldorf, έστω και αν εκδόθηκαν χωρίς να κλητευθεί ο αντίδικος, είναι αποφάσεις του άρθρου 32 του κανονισμού 44/2001 και επομένως μπορούν να εκτελεστούν στις Κάτω Χώρες.
- 30 Όσον αφορά το επιχείρημα της Realchemie ότι η Bayer απαραδέκτως ζήτησε την εκτέλεση της αποφάσεως περί επιβολής προστίμου, το Rechtbank 's-Hertogenbosch εκτίμησε ότι το γεγονός ότι η απόφαση αυτή επιβάλλει στη Realchemie να καταβάλει πρόστιμο ποσού 20000 ευρώ στο ταμείο του Landgericht Düsseldorf δεν αναιρεί το ότι η Bayer έχει δικαίωμα και συμφέρον προκειμένου η Realchemie όντως να καταβάλει στο ταμείο του δικαστηρίου αυτού το εν λόγω πρόστιμο, το οποίο αποτελεί κίνητρο για να τηρήσει τη βασική απόφαση, και ότι επομένως η Bayer δύναται να επιδιώξει προς τούτο την εκτέλεση της αποφάσεως αυτής στις Κάτω Χώρες.

- 31 Το Rechtbank 's-Hertogenbosch καταδίκασε τη Realchemie στα δικαστικά έξοδα της διαδικασίας επί του ενδίκου μέσου.
- 32 Το δικαστήριο αυτό εκκαθάρισε τα δικαστικά αυτά έξοδα, όχι όμως, όπως είχε ζητήσει η Bayer, εφαρμόζοντας το άρθρο 1019h του ολλανδικού κώδικα πολιτικής δικονομίας, αλλά σύμφωνα με το κοινό σύστημα.
- 33 Η Realchemie κατέθεσε αίτηση αναιρέσεως της αποφάσεως της 26ης Φεβρουαρίου 2008 του Rechtbank 's-Hertogenbosch. Η Bayer ζήτησε την απόρριψη της αιτήσεως αναιρέσεως και κατέθεσε αντίθετη αίτηση αναιρέσεως.
- 34 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Hoge Raad der Nederlanden αποφάσισε να αναστείλει τη διαδικασία και να θέσει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

- «1) Πρέπει η έννοια “αστικές και εμπορικές υποθέσεις” που περιλαμβάνεται στο άρθρο 1 του κανονισμού [44/2001] να ερμηνευθεί κατά τρόπον ώστε ο [εν λόγω] κανονισμός να έχει εφαρμογή επίσης για την αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεως με την οποία επιβλήθηκε πρόστιμο βάσει του άρθρου 890 του [ZPO];
- 2) Πρέπει το άρθρο 14 της οδηγίας [2004/48] να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι έχει εφαρμογή επίσης σε διαδικασία κηρύξεως εκτελεστότητας όσον αφορά:
- α) απόφαση που εκδόθηκε σε άλλο κράτος μέλος σχετικά με προσβολή δικαιώματος διανοητικής ιδιοκτησίας;

- β) απόφαση που εκδόθηκε σε άλλο κράτος μέλος με την οποία επιβλήθηκε χρηματική ποινή ή πρόστιμο για παράβαση απαγορεύσεως προσβολής δικαιώματος διανοητικής ιδιοκτησίας·
- γ) αποφάσεις καθορισμού δικαστικών εξόδων οι οποίες εκδόθηκαν σε άλλο κράτος μέλος σε προέκταση των αποφάσεων που προαναφέρθηκαν στα στοιχεία α' και β';»

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

Επί του πρώτου ερωτήματος

- ³⁵ Με το πρώτο ερώτημά του, το αιτούν δικαστήριο ζητεί στην ουσία να διευκρινιστεί αν δικαστική απόφαση με την οποία επιβλήθηκε η καταβολή προστίμου βάσει εθνικής διατάξεως όπως το άρθρο 890 του ZPO εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού 44/2001 όπως αυτό ορίζεται στο άρθρο του 1.
- ³⁶ Το Hoge Raad der Nederlanden εκθέτει ότι οι αμφιβολίες που έχει συναφώς απορρέουν από διάφορα στοιχεία. Κατ' αρχάς, πρόκειται, κατά το δικαστήριο αυτό, για πρόστιμο με το οποίο τιμωρείται παράβαση δικαστικής απαγορεύσεως που απαγγέλθηκε κατόπιν αιτήσεως ιδιώτη, πρόστιμο όμως που δεν θα περιέλθει στη Bayer, αλλά στο Γερμανικό Δημόσιο. Στη συνέχεια, το πρόστιμο αυτό θα εισπραχθεί όχι από τον ιδιώτη διάδικο ή εξ ονόματός του, αλλά αυτεπαγγέλτως. Τέλος, επίσης η πραγματική εισπραξη θα γίνει από τις αρχές του γερμανικού δικαστηρίου.

- 37 Λαμβανομένων υπόψη των στοιχείων αυτών, η Ολλανδική Κυβέρνηση διατείνεται ότι, ως εκ της φύσεώς της, η απόφαση του γερμανικού δικαστηρίου με την οποία η Realchemie υποχρεώθηκε να καταβάλει το πρόστιμο δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού 44/2001, δεδομένου ότι ανάγεται στο δημόσιο δίκαιο. Αντιθέτως, η Γερμανική Κυβέρνηση και η Επιτροπή διατείνονται ότι η απόφαση αυτή εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού 44/2001, δεδομένου ότι η διαφορά της κύριας δίκης με την οποία συνδέεται εμπίπτει στις αστικές και εμπορικές υποθέσεις όπως ορίζονται από τον κανονισμό αυτόν.
- 38 Κατ' αρχάς, πρέπει να υπομνησθεί ότι, εφόσον ο κανονισμός 44/2001 έχει πλέον αντικαταστήσει, στις σχέσεις μεταξύ των κρατών μελών εξαιρουμένου του Βασιλείου της Δανίας, τη Σύμβαση των Βρυξελλών, η ερμηνεία την οποία το Δικαστήριο έχει δώσει όσον αφορά τη Σύμβαση αυτή ισχύει επίσης για τον εν λόγω κανονισμό, όταν οι διατάξεις του και οι διατάξεις της Συμβάσεως των Βρυξελλών μπορούν να χαρακτηριστούν ως ισοδύναμες (βλ., μεταξύ άλλων, απόφαση της 10ης Σεπτεμβρίου 2009, C-292/08, German Graphics Graphische Maschinen, Συλλογή 2009, σ. I-8421, σκέψη 27 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία). Επιπλέον, από τη δέκατη ένατη αιτιολογική σκέψη του κανονισμού 44/2001 προκύπτει ότι πρέπει να διασφαλίζεται η ερμηνευτική συνέχεια μεταξύ της Συμβάσεως των Βρυξελλών και του εν λόγω κανονισμού.
- 39 Εν προκειμένω, διαπιστώνεται ότι το πεδίο εφαρμογής του κανονισμού 44/2001 περιορίζεται, όπως εκείνο της Συμβάσεως των Βρυξελλών, στην έννοια «αστικές και εμπορικές υποθέσεις». Το εν λόγω πεδίο εφαρμογής καθορίζεται, στην ουσία, από τα στοιχεία που χαρακτηρίζουν τη φύση των εννόμων σχέσεων μεταξύ των διαδίκων ή το αντικείμενο της διαφοράς (βλ., μεταξύ άλλων, στο ίδιο πνεύμα απόφαση της 28ης Απριλίου 2009, C-420/07, Apostolides, Συλλογή 2009, σ. I-3571, σκέψεις 42, 45 και 46 καθώς και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 40 Ειδικότερα, όσον αφορά τα ασφαλιστικά μέτρα, το Δικαστήριο εκτιμά ότι η υπαγωγή τους στο πεδίο εφαρμογής της Συμβάσεως των Βρυξελλών καθορίζεται όχι από την ίδια τους τη φύση, αλλά από τη φύση των δικαιωμάτων τη διαφύλαξη των οποίων διασφαλίζουν (βλ., μεταξύ άλλων, αποφάσεις της 27ης Μαρτίου 1979, 143/78, de Cavel, Συλλογή τόμος 1979/I, σ. 597, σκέψη 8, και της 17ης Νοεμβρίου 1998, C-391/95, Van Uden, Συλλογή 1998, σ. I-7091, σκέψη 33).

- 41 Εν προκειμένω, καίτοι, κατά το άρθρο 890 του ΖΡΟ, το επίμαχο στην κύρια δίκη πρόστιμο έχει χαρακτήρα τιμωρίας και το σκεπτικό της αποφάσεως, με την οποία επιβλήθηκε, ρητώς αναφέρει τον ποινικό χαρακτήρα του προστίμου αυτού, παρά ταύτα, στην υπόθεση αυτή, πρόκειται για διαφορά μεταξύ δύο ιδιωτών της οποίας το αντικείμενο είναι να επιτραπεί η εκτέλεση στις Κάτω Χώρες έξι αποφάσεων του Landgericht Düsseldorf, με τις οποίες το τελευταίο, μετά την άσκηση ένδικου βοηθήματος από τη Bayer στηριζόμενου σε ισχυρισμό περί προσβολής δικαιωμάτων από δίπλωμα ευρεσιτεχνίας, απαγόρευσε στη Realchemie να εισάγει, να κατέχει και να εμπορεύεται ορισμένα παρασιτοκτόνα στη Γερμανία. Το ανωτέρω ένδικο βοήθημα έχει ως σκοπό να διαφυλαχθούν δικαιώματα ιδιωτικού δικαίου και δεν αποτελεί έκφανση προνομίων δημοσίας εξουσίας ενός των διαδίκων. Με άλλα λόγια, η έννομη σχέση μεταξύ της Bayer και της Realchemie πρέπει να χαρακτηριστεί ως «έννομη σχέση ιδιωτικού δικαίου» και επομένως υπάγεται στην έννοια «αστικές και εμπορικές υποθέσεις» κατά τον κανονισμό 44/2001.
- 42 Ασφαλώς, από την απόφαση περί παραπομπής προκύπτει ότι το πρόστιμο που επιβλήθηκε στη Realchemie, βάσει του άρθρου 890 του ΖΡΟ, με την απόφαση του Landgericht Düsseldorf πρέπει να καταβληθεί, σε περίπτωση εκτελέσεως, όχι σε ιδιώτη διάδικο, αλλά στο Γερμανικό Δημόσιο, ότι το πρόστιμο θα εισπραχθεί όχι από τον ιδιώτη διάδικο ή εξ ονόματός του, αλλά αυτεπαγγέλτως, και ότι η πραγματική είσπραξη θα γίνει από τις αρχές του γερμανικού δικαστηρίου. Παρά ταύτα, οι ιδιαίτερες αυτές πτυχές της γερμανικής διαδικασίας εκτελέσεως δεν δύνανται να θεωρηθούν καθοριστικές όσον αφορά τη φύση του δικαιώματος εκτελέσεως. Συγκεκριμένα, η φύση του δικαιώματος αυτού εξαρτάται από τη φύση του δικαιώματος λόγω της προσβολής του οποίου διατάχθηκε η εκτέλεση, δηλαδή, εν προκειμένω του δικαιώματος της Bayer να έχει την αποκλειστική εκμετάλλευση της εφευρέσεως που κατοχυρώνεται με το δίπλωμά της ευρεσιτεχνίας, δικαιώματος το οποίο χωρίς αμβιβολία υπάγεται στις αστικές και εμπορικές υποθέσεις υπό την έννοια του άρθρου 1 του κανονισμού 44/2001.
- 43 Τέλος, όσον αφορά το ζήτημα που έθεσε η Ολλανδική Κυβέρνηση, δηλαδή το ζήτημα με βάση ποιους δικονομικούς κανόνες το εθνικό δικαστήριο θα πρέπει να εκτελέσει τις αποφάσεις που αφορά η υπόθεση της κύριας δίκης, επισημαίνεται ότι το αιτούν δικαστήριο δεν έθεσε ερωτήματα συναφώς. Κατά συνέπεια, παρέλκει η απόφαση επί του ζητήματος αυτού.

- 44 Επομένως, λαμβανομένων υπόψη των ανωτέρω, στο πρώτο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι η έννοια «αστικές και εμπορικές υποθέσεις» που περιλαμβάνεται στο άρθρο 1 του κανονισμού 44/2001 πρέπει να ερμηνευθεί κατά τρόπον ώστε ο κανονισμός αυτός να έχει εφαρμογή για την αναγνώριση και την εκτέλεση δικαστικής αποφάσεως η οποία επιβάλλει την καταβολή προστίμου, προκειμένου να τηρηθεί δικαστική απόφαση που εκδόθηκε σε αστική και εμπορική υπόθεση.

Επί του δευτέρου ερωτήματος

- 45 Με το δεύτερο ερώτημά του το αιτούν δικαστήριο ζητεί στην ουσία να διευκρινιστεί αν τα δικαστικά έξοδα σχετικά με διαδικασία κηρύξεως εκτελεστότητας που κινήθηκε στις Κάτω Χώρες, κατά τη διάρκεια της οποίας ζητήθηκαν η αναγνώριση και η εκτέλεση έξι αποφάσεων που εκδόθηκαν στη Γερμανία στο πλαίσιο διαφοράς όσον αφορά την τήρηση δικαιώματος διανοητικής ιδιοκτησίας, εμπίπτουν στο άρθρο 14 της οδηγίας 2004/48, το οποίο υποχρεώνει τα κράτη μέλη να φροντίζουν ώστε τα δικαστικά έξοδα του νικήσαντος διαδίκου, κατ' αρχήν, να φέρονται από τον ηττηθέντα διάδικο.
- 46 Πρέπει να υπομνησθεί ότι, κατά το άρθρο της 1, η οδηγία 2004/48 αφορά όλα τα μέτρα, τις διαδικασίες και τα μέσα επανορθώσεως που είναι αναγκαία για να διασφαλιστεί η τήρηση των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας. Επιπλέον, το άρθρο 2, παράγραφος 1, της οδηγίας αυτής ορίζει ότι τα ανωτέρω μέτρα, διαδικασίες και μέσα επανορθώσεως εφαρμόζονται, σύμφωνα με το άρθρο 3 της εν λόγω οδηγίας, όταν πρόκειται για οποιαδήποτε προσβολή δικαιώματος διανοητικής ιδιοκτησίας προβλεπόμενη, μεταξύ άλλων, από την εθνική νομοθεσία του σχετικού κράτους μέλους. Κατά συνέπεια, το πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 2004/48, κατ' αρχήν, δύναται να καλύψει μια διαδικασία κηρύξεως εκτελεστότητας.
- 47 Επισημαίνεται επίσης ότι, κατά τη δέκατη και την ενδέκατη αιτιολογική σκέψη της οδηγίας 2004/48, η οδηγία αυτή έχει ως σκοπό την προσέγγιση των νομοθεσιών

των κρατών μελών προκειμένου να διασφαλιστεί υψηλό, ισοδύναμο και ομοιογενές επίπεδο προστασίας της διανοητικής ιδιοκτησίας στην εσωτερική αγορά και όχι τη θέσπιση εναρμονισμένων κανόνων σχετικά με τη δικαστική συνεργασία, τη διεθνή δικαιοδοσία και την αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, ή τον καθορισμό του εφαρμοστέου δικαίου. Επιπλέον, όπως υπογραμμίζει η δεύτερη περίοδος της ενδέκατης αιτιολογικής σκέψης, κοινοτικές πράξεις που, σε γενικό επίπεδο, διέπουν τα θέματα αυτά έχουν, κατ' αρχήν, εφαρμογή επίσης επί της διανοητικής ιδιοκτησίας.

- 48 Όσον αφορά το άρθρο 14 της οδηγίας 2004/48, η διάταξη αυτή σκοπό έχει να ενισχύσει το επίπεδο προστασίας της διανοητικής ιδιοκτησίας, αποτρέποντας το ενδεχόμενο αποθαρρύνσεως του θιγομένου να ασκήσει ένδικο βοήθημα για την προάσπιση των δικαιωμάτων του.
- 49 Κατά συνέπεια, ερμηνεία της διατάξεως αυτής υπό την έννοια ότι έχει εφαρμογή επίσης επί μιας διαδικασίας κηρύξεως εκτελεστότητας και επί των αποφάσεων που αφορούν τα σχετικά με αυτήν δικαστικά έξοδα συνάδει τόσο με τον γενικό σκοπό της οδηγίας 2004/48, δηλαδή την προσέγγιση των νομοθεσιών των κρατών μελών προς διασφάλιση υψηλού, ισοδυνάμου και ομοιογενούς επιπέδου προστασίας της διανοητικής ιδιοκτησίας, όσο και με τον ειδικό σκοπό της διατάξεως αυτής, δηλαδή την αποτροπή της αποθαρρύνσεως του θιγομένου να ασκήσει ένδικο βοήθημα για την προάσπιση των δικαιωμάτων του διανοητικής ιδιοκτησίας. Σύμφωνα με τους εν λόγω σκοπούς, εκείνος που προσέβαλε δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας πρέπει, εν γένει, να φέρει στο ακέραιο τις οικονομικές συνέπειες της συμπεριφοράς του.
- 50 Κατά συνέπεια, στο δεύτερο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι τα δικαστικά έξοδα σχετικά με διαδικασία κηρύξεως εκτελεστότητας που κινήθηκε σε κράτος μέλος, κατά τη διάρκεια της οποίας ζητήθηκαν η αναγνώριση και η εκτέλεση αποφάσεως που εκδόθηκε σε άλλο κράτος μέλος στο πλαίσιο διαφοράς όσον αφορά την τήρηση δικαιώματος διανοητικής ιδιοκτησίας, εμπίπτουν στο άρθρο 14 της οδηγίας 2004/48.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 51 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (τμήμα μείζονος συνθέσεως) αποφαινεται:

- 1) Η έννοια «αστικές και εμπορικές υποθέσεις» που περιλαμβάνεται στο άρθρο 1 του κανονισμού (ΕΚ) 44/2001 του Συμβουλίου, της 22ας Δεκεμβρίου 2000, για τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, πρέπει να ερμηνευθεί κατά τρόπον ώστε ο κανονισμός αυτός να έχει εφαρμογή για την αναγνώριση και την εκτέλεση δικαστικής απόφασεως η οποία επιβάλλει την καταβολή προστίμου, προκειμένου να τηρηθεί δικαστική απόφαση που εκδόθηκε σε αστική και εμπορική υπόθεση.
- 2) Τα δικαστικά έξοδα σχετικά με διαδικασία κηρύξεως εκτελεστότητας που κινήθηκε σε κράτος μέλος, κατά τη διάρκεια της οποίας ζητήθηκαν η αναγνώριση και η εκτέλεση αποφάσεως που εκδόθηκε σε άλλο κράτος μέλος στο πλαίσιο διαφοράς όσον αφορά την τήρηση δικαιώματος διανοητικής ιδιοκτησίας, εμπίπτουν στο άρθρο 14 της οδηγίας 2004/48/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2004, σχετικά με την επιβολή των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας.

(υπογραφές)